

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (Graduate studies) ของมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีหลักสูตรเกือบทุกหลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนทำวิทยานิพนธ์ หรือที่เรียกอีกอย่างว่า ปริญญานิพนธ์ (Thesis หรือ Dissertation) เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของหลักสูตร ดังจะเห็นความสำคัญของวิทยานิพนธ์ได้จากจำนวนหน่วยกิตที่สูงกว่าวิชาต่าง ๆ โดยทั่วไปหลายเท่า นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา จะสำเร็จการศึกษาได้จะต้องทำวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาแห่งนั้น วิทยานิพนธ์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการเรียนสำเร็จตามหลักสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2533) เนื่องจากวิทยานิพนธ์ก็ถือเป็นเอกสารวิจัยประเภทหนึ่ง (ชินวุธ สุนทรสิมะ, 2529) ดังนั้นในการทำวิทยานิพนธ์จึงต้องใช้กระบวนการวิจัยที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกขั้นตอน ซึ่งเริ่มต้นจากการมีปัญหาวิจัย (หัวข้อวิทยานิพนธ์) ที่สนใจศึกษาก่อน (George R. Allen, 1974) ต่อจากนั้นนิสิตจะต้องวางแผนดำเนินการศึกษาหรือทำวิทยานิพนธ์เรื่องนั้นๆ ซึ่งก็คือโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ กระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์จะประกอบไปด้วยขั้นตอนที่ต่อเนื่องกัน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบไปด้วยสภาวะกวดต้นเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ต่อไป ขั้นตอนที่ 2 การได้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในขั้นตอนนี้นิสิตจะค้นหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งนิสิตอาจจะเป็นผู้เลือกเองหรือภาควิชาเป็นผู้กำหนดให้ ขั้นตอนที่ 3 การเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ในขั้นตอนนี้นิสิตจะต้องศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎี ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก โดยได้รับความช่วยเหลือในการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์จากอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย ขั้นตอนที่ 4 การส่งโครงการเสนอวิทยานิพนธ์เพื่อให้ภาควิชาพิจารณา ซึ่งประกอบด้วยคณะ

กรรมการที่ภาควิชาตั้งขึ้นเพื่อพิจารณา (ชนะ กองไกรย์, 2537) เมื่อโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ผ่านการพิจารณาของภาควิชาแล้ว นิสิตจะต้องเสนอโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยแล้ว นิสิตก็จะเริ่มดำเนินการศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ในโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำเครื่องมือไปทดลองใช้หาคุณภาพของเครื่องมือและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากได้ข้อมูลมาแล้ว ก็นำไปวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งจะเห็นว่าการทำวิทยานิพนธ์ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ มากมายที่นักวิจัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการทำวิจัยเป็นอย่างดี แต่นิสิตระดับมหาบัณฑิตส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเพียงพอ (Ernest Rudd, 1984) จึงทำให้การทำวิจัยเป็นเรื่องที่ยาก จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการทำงาน ดังนั้นการทำวิทยานิพนธ์จึงมีผลต่อระยะเวลาในการสำเร็จการศึกษาโดยตรง

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้นิสิตในระดับนี้สำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่าระยะเวลาการศึกษาที่กำหนดไว้ (นันทนา รัตนอาภา, 2525 พรทิพย์ ทิพย์พีช, 2527 อนงค์ ปิยะกมลานนท์ 2529) ในแต่ละปีการศึกษาจะมีนิสิตระดับมหาบัณฑิตที่ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จและสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ (2 ปีการศึกษา) จำนวนน้อยมาก ดังจะเห็นได้จากสถิติของสำนักทะเบียน บัณฑิตวิทยาลัย (ข้อมูลเมื่อ 31 สิงหาคม 2537) เช่น ปีการศึกษา 2532 นิสิตระดับมหาบัณฑิตเข้าศึกษาทั้งหมดจำนวน 1,537 คน สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2533) เพียง 376 คน คิดเป็นร้อยละ 24.46 ต่อมาในปีการศึกษา 2533 นิสิตระดับมหาบัณฑิตเข้าศึกษาทั้งหมดจำนวน 1,734 คน สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2534) เพียง 407 คน คิดเป็นร้อยละ 23.47 และในปีการศึกษา 2534 นิสิตระดับมหาบัณฑิตเข้าศึกษาทั้งหมดจำนวน 1,729 คน สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2535) เพียง 389 คน คิดเป็นร้อยละ 22.49 จะเห็นได้ว่ายังมีนิสิตระดับมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาล่าช้ากว่า 2 ปีการศึกษาหลงเหลืออีกเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งมีผลกระทบทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทั้งของรัฐบาล และตัวนิสิตในอัตราที่สูงมาก จากการศึกษาของ ประดับพร ชินวัตร

(2532) ได้ศึกษาการลงทุนเพื่อการศึกษาของนิสิตระดับมหาบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ค่าใช้จ่ายที่นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาจ่ายระหว่างการศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39,203.91 บาทต่อคนต่อปี และมีค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์เฉลี่ยเท่ากับ 9,122.79 บาทต่อคน ส่วนค่าใช้จ่ายที่บัณฑิตวิทยาลัยต้องจัดสรรให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ 20,870.41 บาทต่อคนต่อปี (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, 2536) ดังนั้นนิสิตยังใช้เวลาในการศึกษานานเท่าใด ทั้งนิสิตและบัณฑิตวิทยาลัยก็ยิ่งรับภาระ ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังส่งผลเสียหายกระทบถึงขีดความสามารถในการรับนิสิตใหม่ในแต่ละปีการศึกษาอีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ. 2534 ขึ้น ให้เริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นไป และให้ยกเลิกระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2531 ระเบียบฯ ใหม่กำหนดระยะเวลาสำหรับการศึกษาในหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตไม่เกินสี่ปีการศึกษา และหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิตไม่เกินห้าปีการศึกษา ซึ่งระยะเวลาการศึกษาตามระเบียบฯ ใหม่จะน้อยกว่าระเบียบฯ เดิมที่กำหนดว่าหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาไม่เกินห้าปีการศึกษา และหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิตต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาไม่เกินหกปีการศึกษา นอกจากนี้ในระเบียบฯ ใหม่ยังกำหนดระยะเวลาในการได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์จากคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ/สหสาขาวิชา ภายในสองปีการศึกษานับแต่เข้าศึกษาในกรณีที่เป็นนิสิตในหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต (แผน ก.) หรือภายในสามปีการศึกษานับแต่เข้าศึกษาในกรณีเป็นนิสิตในหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต มิฉะนั้นจะพ้นสภาพการเป็นนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งในระเบียบฯ เดิมไม่ได้กำหนดระยะเวลาการได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์นี้ สำหรับโครงร่างของหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อรองรับระเบียบฯ ใหม่ นั้น ประกอบด้วยจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต แบ่งเป็น 2 แผน คือ

แผน ก. เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจมีได้ 2 แบบ คือ

แผน ก. (1) ประกอบด้วยหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และหลักสูตรอาจกำหนดให้มีการเรียนรายวิชา หรือทำกิจกรรมวิชาการอื่น ประกอบได้โดยไม่นับหน่วยกิต

แผน ก. (2) ประกอบด้วยหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต และหน่วยกิตรายวิชาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

แผน ข. เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการศึกษารายวิชาโดยไม่ต้องทำวิทยานิพนธ์ แต่ต้องมีหน่วยกิตรายวิชาที่นิสิตทำการศึกษาค้นคว้าไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และไม่เกิน 6 หน่วยกิต สาขาวิชาใดเปิดสอนหลักสูตรแผน ก. ไม่จำเป็นต้องเปิดหลักสูตรแผน ข. ด้วย แต่ถ้าเปิดหลักสูตรแผน ข. จะต้องมีหลักสูตรแผน ก. ให้นิสิตเลือกศึกษาไว้ด้วย

ผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดระยะเวลาในการศึกษาให้น้อยลง การกำหนดระยะเวลาในการได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ และการลดจำนวนหน่วยกิตในการศึกษาให้น้อยลง ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีความกระตือรือร้น ขวนขวายที่จะศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จภายในเวลาอันสมควร ซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่อยู่ภายใต้ระเบียบข. ใหม่อย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตระดับมหาบัณฑิตในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่มสาขาวิชาที่มีนิสิตระดับมหาบัณฑิตมากที่สุด เมื่อเทียบกับกลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ และจากงานวิจัยของ ลักษณ์า วิสิฐศรีศักดิ์ (2525) ก็พบว่า นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีแนวโน้มอัตราของผู้สำเร็จการศึกษาหลังกำหนดเวลาและออกกลางคันเพิ่มขึ้น และมีเพียงร้อยละ 20.98 ที่สามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามกำหนดของเวลาตามหลักสูตร (2 ปีการศึกษา) ดังนั้นการกำหนดระยะเวลาในการได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิตภายในสองปีการศึกษานับแต่เข้าศึกษา น่าจะส่งผลให้นิสิตระดับมหาบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์ ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จภายในสองปีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่จากสถิติบัณฑิตวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, 2536) พบว่า นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2535 จำนวน 1,018 คน ซึ่งเป็นนิสิตระดับมหาบัณฑิตรุ่นแรกที่ใช้ระเบียบข. ใหม่ ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จและสำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2536) เพียง 381 คน คิดเป็นร้อยละ 37.42 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนร้อยละ

ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ที่ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จภายใน 2 ปี การศึกษา ของปีการศึกษา 2532, 2533 และ 2534 ดังแสดงในตารางที่ 1 จะเห็นว่าเพิ่มมาเพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น แสดงว่าน่าจะมีปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ภายใน 2 ปีการศึกษา ของนิสิตระดับ มหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ที่ใช้ระเบียบฯ ใหม่

จากปัญหาดังกล่าว การหาผลสรุปว่ามีปัจจัยหรือตัวแปรใดบ้าง ที่สัมพันธ์ กับการทำวิทยานิพนธ์สำเร็จภายในระยะเวลาการศึกษาที่หลักสูตรกำหนด (2 ปีการ ศึกษา) ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อยู่ ภายใต้เงื่อนไขของระเบียบฯ ใหม่ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อบัณฑิตศึกษา ในการกำหนดแนวทางการบริหารปัจจัย ต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จภายในระยะเวลาการศึกษา ตามที่ หลักสูตรกำหนดรวมกับการใช้ระเบียบฯ ใหม่ ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ตารางที่ 1 จำนวนนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ที่รับใหม่ และที่ สำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปีการศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2532 2533, 2534 และ 2535 จำแนกตามคณะ

บัณฑิตศึกษาคณะ	ปี 2532		ปี 2533		ปี 2534		ปี 2535	
	รับใหม่	สำเร็จ	รับใหม่	สำเร็จ	รับใหม่	สำเร็จ	รับใหม่	สำเร็จ
นิเทศศาสตร์	52	28	79	33	105	26	98	34
ครุศาสตร์	384	123	352	87	245	61	296	77
พาณิชยศาสตร์	287	139	302	144	317	158	303	155
เศรษฐศาสตร์	17	0	28	0	24	0	45	6
รัฐศาสตร์	85	46	148	83	136	80	162	105
นิติศาสตร์	77	0	74	0	103	0	96	1
พยาบาลศาสตร์	อยู่ในครุศาสตร์		อยู่ในครุศาสตร์		22	2	18	3
รวม	902	336	983	347	952	327	1018	381
คิดเป็นร้อยละ	100	41.68	100	35.50	100	34.34	100	37.42

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์หาตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ ระหว่าง นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา และ 5 - 6 ภาคการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

จากงานวิจัยของ กริสนา นกสกุล (2531) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท มีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของนิสิต องค์ประกอบด้านประสบการณ์วิชาการของนิสิต และองค์ประกอบด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และศิริชัย กาญจนवासี (2523) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการทำวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต โดยการสัมภาษณ์คณาจารย์และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า นิสิตที่สามารถทำวิทยานิพนธ์ได้เสร็จทันเวลามีทัศนะว่า อาจารย์ที่ปรึกษาของตนนั้นมีความดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความสามารถ คุณภาพของคำนิเทศก์ ทัศนคติของอาจารย์ต่อเรื่องที่ทำและความตรงต่อเวลา และในทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า เหตุผลสำคัญที่นิสิตทำวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จทันใน 1 ภาคการศึกษาคือ นิสิตทำงานประจำ จึงไม่มีเวลาทำวิทยานิพนธ์ รองลงมาคือ นิสิตเสียเวลาหาหัวข้อวิทยานิพนธ์เป็นอันมาก มีปัญหาสถิติและหลักการวิจัย ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาประสบปัญหาไม่มีเวลาให้คำปรึกษา เพราะต้องทำงานในทุกด้าน นิสิตเองยังมีความรู้ทางด้านวิจัยและสถิติไม่แน่นพอ อีกทั้งมีความสามารถในการเขียนวิทยานิพนธ์น้อย และการบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัยและภาควิชาควรปรับปรุง การอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ให้รวดเร็วกว่านี้ และควรยืดหยุ่นเวลาในการทำ

อนงค์ ปิยะกมลานนท์ (2529) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวแปร จำแนกกลุ่มผู้ใช้เวลาดำสุดและสูงสุดของหลักสูตร ในการสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรรวมทุกคณะ มีปัญหาเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และปัญหาความรู้สึกเบื่อหน่ายท้อแท้ โดยเฉพาะคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร จะมีปัญหาวิธีการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาเพิ่มขึ้นมาด้วย และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคณะพบว่า กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตรคณะรัฐศาสตร์ มีปัญหาด้านการทำวิทยานิพนธ์ ในเรื่องของการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ การเขียนรายงานการวิจัย และเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ สำหรับคณะนิเทศศาสตร์พบว่า กลุ่มผู้ใช้เวลาสูงสุดของหลักสูตร มีปัญหาด้านการทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ การปรับปรุงแก้ไขหัวข้อวิทยานิพนธ์ การทำหนังสือติดต่อราชการ การแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูล และเวลาที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านอาจารย์ที่ปรึกษา ในเรื่องของเวลาที่เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา ความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ความเป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา ความขัดแย้งกับอาจารย์ที่ปรึกษาด้านทฤษฎี ความคิดและแนวการทำวิทยานิพนธ์ และปัญหาด้านการเงินและภาระรับผิดชอบในครอบครัวทั้งหมด

นันทนา รัตนอาภา (2525) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษาตามกำหนดเวลาและหลังกำหนดเวลาของหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ลักษณะการมาศึกษาในระดับปริญญาโทมีความสัมพันธ์กับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของนิสิต กล่าวคือนิสิตกลุ่มที่สำเร็จตามกำหนดเวลาส่วนใหญ่ลาศึกษาต่อจนทำวิทยานิพนธ์เสร็จหรือจนสำเร็จการศึกษา ในขณะที่กลุ่มที่สำเร็จหลังกำหนดเวลามาเรียนในขณะที่ยังทำงานอยู่โดยไม่ได้ลาศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษา และ/หรือลาศึกษาเฉพาะระหว่างเวลาที่เรียนรายวิชาครบหมดแล้วเท่านั้น และกลับไปทำงานในระหว่างที่ทำวิทยานิพนธ์ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ ทิพย์พีช (2527) ซึ่งทำการวิเคราะห์ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ของข้าราชการครูกรมสามัญศึกษา ซึ่งได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาต่อเต็มเวลา ระหว่างปีการศึกษา 2521- 2523 พบว่า

ลักษณะการลาที่มีส่วนสำคัญในการจำแนกความแตกต่างของกลุ่มที่สำเร็จการศึกษา ภายใน 4 ภาคการศึกษา 5 - 6 ภาคการศึกษา และ 7 - 10 ภาคการศึกษา คือ ลักษณะการลา 4 ภาคการศึกษา แต่ยังไม่ทำวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ ลักษณะการลา 5 ภาคการศึกษา แต่ยังไม่ทำวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ภาควิชาได้รับ ผิดชอบหน้าที่ และปัญหาความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ก็เป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาดังกล่าวได้สูง

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มของตัวแปรที่น่าจะจำแนกนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ที่ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จ ภายใน 2 ปีการศึกษา และทำวิทยานิพนธ์สำเร็จภายหลัง 2 ปีการศึกษา มีดังนี้

1. คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
2. คุณลักษณะของนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์
3. ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์
4. การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย
5. การบริหารงานวิชาการของภาควิชา บัณฑิตศึกษาคณะ และ บัณฑิตวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เฉพาะที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2535 และเลือกศึกษาในแผน ก. ที่เน้นการวิจัยโดยมีการทำวิทยานิพนธ์ เนื่องจากเป็นนิสิตรุ่นแรกที่ใช้ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1.1 กลุ่มนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา จำนวน 163 คน
- 1.2 กลุ่มนิสิตที่สำเร็จการศึกษาภายใน 5 - 6 ภาคการศึกษา จำนวน 94 คน

2. ขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรจำแนกกลุ่ม คือ การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จระหว่างนิสิต ที่สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา และ 5 - 6 ภาคการศึกษา

2.2 กลุ่มตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 5 กลุ่มตัวแปร คือ

2.2.1 คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2.2 คุณลักษณะของนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์

2.2.3 ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์

2.2.4 การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

2.2.5 การบริหารงานวิชาการของภาควิชา บัณฑิตศึกษา

คณะและบัณฑิตวิทยาลัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ ถือว่า

1. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและเชื่อถือได้

2. การตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในวันและเวลาที่ต่างกัน

ไม่แตกต่างกัน

3. ธรรมชาติในการทำวิทยานิพนธ์ของคณะต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง การได้รับอนุมัติจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้วิทยานิพนธ์เป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จภายในระยะเวลาการศึกษา 4 ภาคการศึกษา และส่งผลให้สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา นับตั้งแต่เข้าศึกษาใน หลักสูตร (ภายในวันที่ 13 พฤษภาคม 2537)

2. การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จภายในระยะเวลาการศึกษา 5 - 6 ภาคการศึกษา และส่งผลให้สำเร็จการศึกษาภายใน 5 - 6 ภาคการศึกษา นับตั้งแต่เข้าศึกษาในหลักสูตร (ภายหลังจากวันที่ 13 พฤษภาคม 2537 แต่ไม่เกินวันที่ 12 พฤษภาคม 2538)

นิสิตระดับมหาบัณฑิต หมายถึง นิสิตระดับมหาบัณฑิต ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2535 ของคณะในสาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะในสาขาสังคมศาสตร์ หมายถึง คณะต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วย 7 คณะ ได้แก่ คณะนิเทศศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะเศรษฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์

คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตามการรับรู้ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมในด้านต่อไปนี้

1. ความรู้ในเรื่องที่นิสิตทำวิทยานิพนธ์
2. ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล
3. เวลาในการให้คำปรึกษา
4. คุณภาพของการให้คำแนะนำ
5. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิต

คุณลักษณะของนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง ลักษณะส่วนบุคคลของนิสิตที่ทำวิทยานิพนธ์ ตามการรับรู้ของตัวนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมในด้านต่อไปนี้

1. สถานภาพส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ภาวะรับผิดชอบในครอบครัว สภาพเศรษฐกิจและการเงิน ระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ และลักษณะการมาศึกษาต่อระดับปริญญาโท

2. สุขภาพทางร่างกาย ครอบคลุมระบบต่างๆ ดังนี้

- 2.1 ระบบกระดูก
- 2.2 ระบบกล้ามเนื้อ
- 2.3 ระบบประสาทรับความรู้สึก
- 2.4 ระบบการไหลเวียนของโลหิตและน้ำเหลือง

- 2.5 ระบบหายใจ
- 2.6 ระบบการย่อยอาหาร
- 2.7 ระบบขับถ่าย
- 3. สุขภาพทางจิตใจ ครอบคลุมสภาพสุขภาพจิต 9 ด้าน ดังนี้
 - 3.1 ความรู้สึกผิดปกติของร่างกายโดยไม่ทราบสาเหตุ
 - 3.2 ความรู้สึกย้ำคิดย้ำทำ
 - 3.3 ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น
 - 3.4 ความรู้สึกซึมเศร้า
 - 3.5 ความรู้สึกวิตกกังวล
 - 3.6 ความรู้สึกก้าวร้าวชอบทำลาย
 - 3.7 ความรู้สึกกลัวโดยไม่มีเหตุผล
 - 3.8 ความรู้สึกหวาดระแวง
 - 3.9 อาการทางจิต
- 4. สมรรถภาพในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย
 - 4.1 ทักษะคิดเชิงวิทยาศาสตร์
 - 4.2 ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิทยานิพนธ์
 - 4.3 ความสามารถในการค้นคว้าตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ
 - 4.4 ความรู้ในเนื้อหาสาระที่ทำวิทยานิพนธ์
 - 4.5 ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับการวิจัย
 - 4.6 ความสามารถในการเลือกแบบวิจัย
 - 4.7 ความสามารถในการเลือกและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 4.8 ความสามารถในการดำเนินงานวิจัย
 - 4.9 ความสามารถในการเลือกเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติ
 - 4.10 ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์
 - 4.11 ความสามารถในการเขียนรายงานการวิจัย

ปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง อุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ ตาม การรับรู้ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมด้านต่อไปนี้

1. หัวข้อวิทยานิพนธ์
2. โครงการเสนอวิทยานิพนธ์
3. ความรู้ความสามารถในเรื่องที่ทำวิทยานิพนธ์ ระเบียบ วิธีวิจัย และสถิติ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การสรุปและอภิปรายผล
7. การจัดทำวิทยานิพนธ์

การบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่ ทางมหาวิทยาลัยจัดให้แก่ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาผู้ทำวิทยานิพนธ์ ตามการรับรู้ ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมในด้านต่อไปนี้

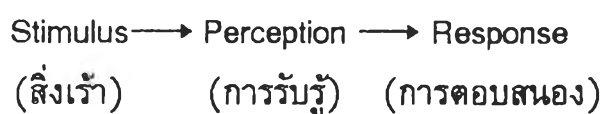
1. การให้บริการของห้องสมุด
2. ความเพียงพอและคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์และการบริการที่ช่วย

สนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์

การบริหารงานวิชาการของภาควิชา บัณฑิตศึกษาคณะ และบัณฑิต วิทยาลัย หมายถึง ระบบการบริหารงานของบัณฑิตวิทยาลัย บัณฑิตศึกษาคณะ และภาควิชาที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ตามการรับรู้ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมในด้านต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการของภาควิชา
2. การบริหารงานวิชาการของบัณฑิตศึกษาคณะ
3. การบริหารงานวิชาการของบัณฑิตวิทยาลัย

การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการตีความหมายจากสิ่งเร้า หรือประสบการณ์ที่ได้รับด้วยอวัยวะรับสัมผัสแล้วทำให้ร่างกายเกิดการตอบสนองขึ้น ดังแผนภูมิ

การรับรู้ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต หมายถึง การที่นิสิตระดับมหาบัณฑิตตีความหมายจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์ ในเรื่องปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยอวัยวะสัมผัส แล้วทำให้ร่างกายเกิดการตอบสนองขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อความรู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ภายใน 4 ภาคการศึกษา ของนิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับมหาบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพ และช่วยลดความสูญเปล่าทางการศึกษา ดังนี้

1. เป็นแนวทางให้นิสิตระดับมหาบัณฑิต ได้พัฒนาการวางแผนการทำวิทยานิพนธ์ของตนเองให้เหมาะสม เพื่อสามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ภายในระยะเวลาการศึกษา 4 ภาคการศึกษา
2. เป็นแนวทางให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ผลสรุปในการแนะนำการทำวิทยานิพนธ์ ให้แก่นิสิตระดับมหาบัณฑิตที่ทำวิทยานิพนธ์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตระดับมหาบัณฑิตทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ภายในระยะเวลาการศึกษา 4 ภาคการศึกษา
3. ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางให้มหาวิทยาลัย และบัณฑิตวิทยาลัย ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตระดับมหาบัณฑิต ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ภายในระยะเวลาการศึกษา 4 ภาคการศึกษา